

RAD NA DIGITALIZACIJI LEGATA DESANKE MAKSIMOVIĆ

Mirjana Stanišić, bibliotekar savetnik

mirjana.stanistic@nb.rs

Miroljub Stojanović

misa.stojanovic@nb.rs

Narodna biblioteka Srbije, Beograd

Sažetak

U ovom članku biće reči o radu na digitalizaciji legata Desanke Maksimović, načinu prezentovanja digitalizovane građe, kao i prepisci između Desanke Maksimović i Izeta Sarajlića.

Cljučne reči: legat/zaostavština, digitalizacija, prepiska, Desanka Maksimović, Izet Sarajlić

Rad na digitalizaciji legata Desanke Maksimović otpočeo je 2013. godine – neposredno po prijemu neprocenjivog poklona koji su Zadužbini “Desanka Maksimović” na dar uručili naslednici pesnikinje. Jedan deo zaostavštine činila je lična biblioteka Desanke Maksimović koja je predata Odeljenju posebnih fondova Narodne biblioteke Srbije na stručnu obradu i čuvanje te je tako nastala biblioteka celina. Popis knjiga i časopisa, sačinjen prema najsavremenijim standardima, pretočen je u publikaciju *Katalog lične biblioteke Desanke Maksimović*, autora Velibora Prelića i Mirjane Stanišić, koji je objavljen 2016. godine u izdanju Narodne biblioteke Srbije i Zadužbine “Desanka Maksimović”. Veliki deo zaostavštine čine rukopisi i mašinpisi autorskih pesama i pesama koje je Desanka Maksimović prevodila sa brojnih slovenskih i neslovenskih jezika.

Prof. dr Staniša Tutnjević, tadašnji upravitelj Zadužbine, vođen željom da se pomenuta rukopisna građa trajno sačuva i zaštiti, na najbolji način klasifikuje i prezentuje javnosti i istraživačima dela Desanke Maksimović te zajedno sa Miroljubom Stojanovićem i Predragom Savićem osmišljava način kako da se digitalizovana građa na najbolji način prezentuje. Odlučeno je da se digitalizovana građa inkorporira u PDF dokumenta kritičkog izdanja *Celokupnih dela Desanke Maksimović*. Složen i zahtevan poduhvat pregledanja, stručne klasifikacije, identifikacije i razvrstavanja građe prema pripadajućem tomu preuzimaju na sebe priređivači: Mirjana Stanišić – koordinator projekta i priređivač 1, 2, 3, 6, 7. i 9. toma, Ana Ćosić Vukić – priređivač 4. toma, Nada

Mirkov Bogdanović – priređivač 5. toma, Biljana Kalezić – priređivač 8. toma.

Informatički deo posla sastojao se ne samo u linkovanju i pripajanju skeniranih rukopisa/mašinpisa naslovima pesama ili proznih tekstova, pripadajućim napomenama i digitalizovanim dokumentima iz zaostavštine, nego i u brojnim unutrašnjim linkovanjima i omogućavanju naprednog pretraživanja teksta. Kreirane su dve verzije ovog digitalnog izdanja. Jedna verzija je podrazumevala postavku kompletne strukture dokumenta za online prezentovanje i pretragu u okviru sajta Zadužbine “Desanka Maksimović” [www.zdm.nb.rs](http://zdm.nb.rs). U ovu svrhu korišćena je tehnologija napredne pretrage u PDF dokumentima u kombinaciji sa HTML i javascript programiranjem za prezentovanje odabrane građe. Ova verzija se u slobodnom pristupu nalazi na veb lokaciji <http://zdm.nb.rs/pages/celokupnadela-online.htm>.

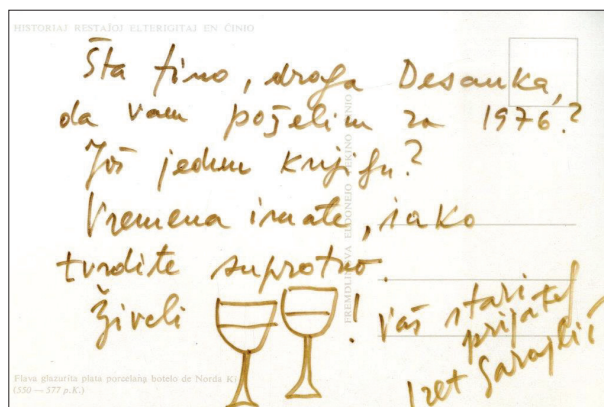
Druga verzija digitalnog izdanja je zahtevala strukturu koja se može preneti na druge memorijske medije i sa njih obavljati pretraživanje i pregledanje dokumenata. Na osnovu tehnologije pretrage kroz PDF dokument omogućeno je osnovno pretraživanje po ključnim rečima za svaki tom pojedinačno i napredno pretraživanje po ključnim rečima za sve tomove odjednom. U okviru PDF dokumenata takođe je omogućeno brzo pristupanje određenim lokacijama u samom dokumentu, inkorporiranjem *Hyperlinkova* omogućena je navigacija u okviru dokumenta, prelazak na početak dokumenta, sadržaj ili povratak nazad.

Važno je napomenuti da su priređivači uključili sve pronađene verzije pesama, često i sa drugačijim naslovom u radnoj verziji i pre objavljivanja, te je sada moguće pratiti kako je pesma nastajala, kako se uobličavala i menjala. Kada rukopis/mašinopis jedne pesme ima više strana ili više verzija, tj. više skenova, *java script* program omogućuje pregled svih digitalizovanih objekata odjednom i pojedinačno. Digitalno izdanje Celokupnih dela Desanke Maksimović može se koristiti i za citiranje u svrhe naučnog istraživanja jer je identično štampanom izdanju, a besplatno se može preuzeti na lične memorijske uređaje sa sledećeg linka: <http://zdm.nb.rs/pages/celokupnadela.htm>.

U saizdavaštvu sa Narodnom bibliotekom Srbije, Zadužbina "Desanka Maksimović" je 2016. godine objavila prva četiri toma Digitalnog izdanja Celokupnih dela Desanke Maksimović na četiri DVD-a. Krajem 2017. godine biće objavljeni tomovi 5 i 6, dok su tomovi 7, 8 i 9 tek u fazi digitalizacije i biće objavljeni najranije tokom naredne godine.

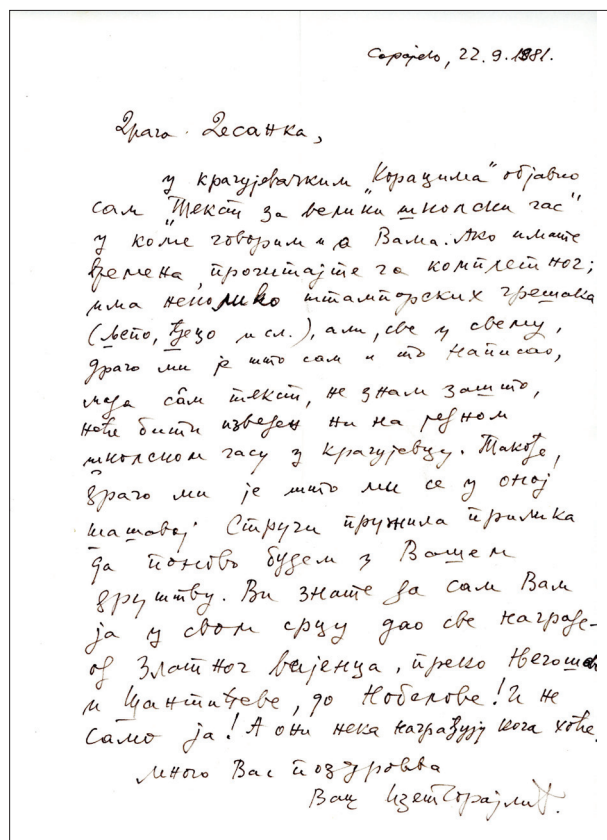
Ceo poduhvat, od digitalizacije do objavljivanja zaostavštine inkorporirane u PDF kritičkog izdanja celokupnih dela, jedinstven je način predstavljanja nekog srpskog pisca kakav nije imao niko pre Desanke Maksimović. Za preostali deo legata koji se ne može svrstati u Celokupna dela – pozivnice za kulturne manifestacije, svečanosti i prijeme u ambasade raznih država; pisma pesnika čije je stihove prevodila; telegrami državnih zvaničnika koji su joj čestitali rođendane, jubileje i brojne nagrade koje je tokom bogatog književnog stvaralaštva primila; pisma kolega iz zemlje i inostranstva – biće osmišljen najbolji način za multimedijalno prezentovanje kao i predstavljanje u online verziji.

Od pomenute prepiske između Desanke Maksimović sa kolegama, navešćemo nekoliko izvoda iz pisma Izeta Sarajlića – sarajevskog pesnika, jednog od pokretača i organizatora svetski poznate manifestacije "Sarajevski dani poezije". Ova pisma su svedočanstvo dugogodišnjeg prijateljstva, saradnje i međusobnog poštovanja. Brojnim čestitkama Izet bi prijateljici, osim uobičajenih novogodišnjih želja, pozeleo novu knjigu ili "neki novi stih". Šarmantan i vrcav, dodao bi i po koju šalu. Jednom prilikom je pitao da li je na nedavnom putovanju u Moskvu srela Margaritu (misli se na Margaritu Aliger, prim. aut.) i našalio se: "Baš bi bilo fino da svi stanujemo u istoj ulici. A možda bismo se mnogo manje voleli. Neko je sigurno napisao i taj stih – da daljina približava..." Jednim crtežom na čestitki sa najlepšim željama za Novu 1976. godinu dočarao je atmosferu slavlja:

Izet Sarajlić, kao organizator i član odbora "Sarajevskih dana poezije" redovno Desanki šalje pozivno pismo za učešće na ovoj manifestaciji. Pismom od 24. februara 1982. godine najavljuje učešće najistaknutijih pesnika i pominje da se sprema za "Disovo proleće" koje je te godine bilo posvećeno njegovoj poeziji.

U jednom od zanimljivijih pisama od 22. septembra 1981. godine Izet sa radošću pominje kako mu je objavljen tekst o Desanki Maksimović u kragujevačkim "Koracima" i predlaže joj da ga pročita kompletnog. Između ostalog, on kaže: "Vi znate da sam Vam ja u svom srcu dao sve nagrade od Zlatnog vijenca, preko Njegoševe i Šantićeve, do Nobelove! I ne samo ja! A oni neka nagrađuju koga hoće."

Kao što smo pomenuli, prepiska koja je sačuvana u zaostavštini Desanke Maksimović nije klasifikovana niti obrađena i sigurno krije još neke bisere i tajne koji čekaju da budu predmet analize nekog ozbiljnijeg rada koji će se baviti isključivo ovom temom.

Svakako bi bilo daleko interesantnije kada bismo mogli hronološki da posmatramo prepisku ovo dvoje poetskih velikana kroz decenije prijateljavanja za šta je, razume se, potrebno imati uvid i u pisma koje je Desanka Maksimović slala Izetu Sarajliću.

Information and services in the new technological environment

REVIEW PAPER

BOSNIACA 2017; 22: 104-106

UDC 027.1:004.9]:347.67

WORK ON THE DIGITIZATION OF THE LEGACY OF DESANKA MAKSIMOVIĆ

Abstract

In this article there will be talk about the work on the digitization of the legacy of Desanka Maksimović, the way of presenting digitalized material, as well as the correspondence between Desanka Maksimović and Izet Sarajlić

Key words: legacy, digitalization, correspondence, Desanka Maksimović, Izet Sarajlić